

"Corella no és més difícil que March"

Stefano Maria Cingolani reivindica Joan Roís de Corella en l'assaig que va obtenir el premi Joan Fuster del 97. Una sèrie de prejudicis i malentesos ha fet que tingués mala premsa, en benefici d'un Joanot Martorell o un Ausiàs March.

Stefano M. Cingolani (Roma, 1956), professor visitant de la Universitat de Barcelona i doctor en filologia romànica per la Universitat La Sapienza de Roma, va obtenir el premi d'assaig Joan Fuster dels Octubre passats amb el llibre *Joan Roís de Corella. La importància de dir-se honest* (Edicions 3i4), novetat d'aquest Sant Jordi.

—*Molts malentesos i prejudicis han caracteritzat, fins fa poc, bona part de les lectures de Corella (València 1435-1497), dieu a la introducció. Comencem pels malentesos.*

—Els dos principals són les interpretacions excessivament biogràfiques, com si moltes de les coses que explica fossin coses seves personals. S'ha arribat a dir que era cornut i d'això no hi ha proves documentals ni literàries. Per culpa d'un prejudici romàntic, s'ha cregut que l'escriptor explica la seva vida. I l'altra dificultat és l'excés d'interpretació moralista. Ell sí que vol donar una lliçó moral, però en l'àmbit de la reflexió literària. La moral és una condició, no una finalitat de la seva literatura.

—*I els prejudicis?*

—El més destacat, que és molt recargolat, estilísticament, que traeix l'esperit de la llengua.

—*I com és?*

—És un estil de l'època, amanerat i ampul·lós. És difícil, evidentment. Però és de l'època, de la València del XV: Rubió i Balaguer i Riquer li retreuen això. A Riquer, no li agrada Corella. Li agraden proses més equilibrades, més senzilles.

—*Però la prosa senzilla és la més difícil. I la més contrària a l'esperit de la llengua és la més fàcil, diuen.*

—No sé què dir. Això és possible. Qui ha defensat l'estil clar i senzill sempre ha dit que és el més difícil. Però no entrem en polèmiques de tipus literari. Des

del punt de vista de la valoració històrica no sé de què serveixen aquestes observacions. Cada època té uns models estilístics determinats, segons el gust de l'època, el gust dels lectors.

—*I per reblar el clau, no creieu que un escriptor pot tenir una veu més pròpia en la senzillesa que no pas en l'amanerament?*

—No en tinc idea. Em sembla una pregunta difícil de contestar.

—*Dedueixo que no esteu d'acord amb Rubió, Corromines i Bohigas quan diuen que la llengua catalana genuïna refusa l'afectació i l'amanerament.*

—No.

—*Deixem l'historiador de banda i donem pas al lector. Us agrada l'estil de Corella?*

—No. A mi m'agrada un estil més entenedor, més senzill. En les coses recargolades, complicades, no m'hi trobo.

—*Creieu que l'estil de Corella us ha influït?*

—Espero que no.

—*Per què creieu que Corella és un escriptor com n'hi ha pocs?*

—En l'àmbit de la literatura catalana em sembla que és un dels que té més consciència teòrica de fer literatura. I em sembla que entre les seves intencions i la realització pràctica hi ha una coherència per-

fecta. Això vol dir que coneixia els models literaris i que reflexiona sobre què s'ha de fer, com s'ha d'escriure. Un control, conscient i perfectament aconseguit.

—*Quin tret us agrada destacar d'ell?*

—La seva coherència. Coherència en el seu ideal, la seva moral. I també la coherència formal, l'estil. Triï herois mitològics o sants, sempre són persones que destaquen per les seves virtuts internes, i no per l'heroisme exterior. Els seus personatges sempre són persones que viuen i corren per contradiccions, per dramas de tipus psicològic i no per accions d'aventures.

"A diferència d'Itàlia, als Països Catalans, en general no es fan prou edicions comentades dels clàssics i això és un error, em sembla, cultural bastant gran."

—Dieu que Martorell imita Corella de la primera pàgina a l'última.

—La seva influència sobre el *Tirant* és determinant. Corella, juntament amb uns altres autors de tipus clàssic com Ovidi o les històries troianes del XIII traduïdes al català el XIV, o Sèneca, dona a Martorell una idea de la literatura i dels patrons narratius, estilístics i retòrics. Exagerant una mica es pot dir que que sense Corella el *Tirant* no seria allò que és. O no seria, fins i tot.

—D'aquí a dir que Corella va escriure el *Tirant* sembla que només hi ha un pas, pas que Guia va donar.

—Em sembla molt exagerat. Potser pensa que *Lo Somni* de Bernat Metge el va escriure Ciceró. Una coincidència estilística no implica una coincidència d'autor. És una idea absolutament antihistòrica que prescindeix del coneixement mínim de la pràctica literària medieval, el principi de la imitació de models.

—Encara no s'ha fet un estudi historiogràfic del classicisme a Catalunya. On situen Corella?

—En aquest moment és molt difícil fer-ho amb cert. No se sap, fora de les etiquetes, com funciona exactament la influència de la literatura clàssica a la literatura catalana. Els clàssics sempre s'han llegit, però de maneres diferents. Corella és bastant peculiar perquè no segueix els camins típics. Segueix uns autors clàssics molt concrets i, d'aquests autors, un vesant. Pel que se sap del moment, perquè les fonts no s'han estudiat del tot.

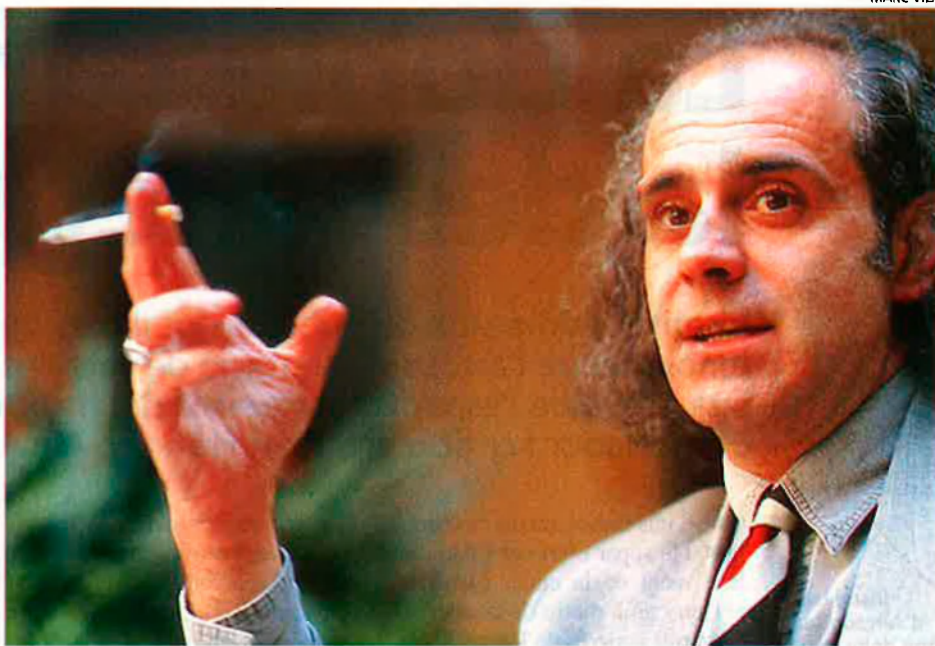
—Per què es parla més d'Ausiàs March i de Martorell que no de Corella?

—Per raons d'història cultural. Hi ha autors que amb raó o sense han entrat amb programes i són els famosos. Corella ha patit molts prejudicis i no ha tingut bona premsa. No accepto que diguin que Martorell o March són més senzills de copsar que Corella.

En absolut. Ni del punt de vista lingüístic, ni estilístic, ni històric, ni dels continguts. M'agradaria saber què entén un lector cultivat, paraula per paraula, de Martorell o el *Tirant*. Ara hi ha un error, em sembla, cultural, bastant gran dels Països Catalans en general. Que no es fan edicions comentades. Posar notes és un insult al lector. No hi ha res de més equivocacat. No és un fet d'erudició, sinó de comprensió literal del text. A Itàlia, una bona edició divulgativa ha de tenir un bon feix de notes. La diferència és de nivell: notes més o menys denses i erudites. I té una tradició secular. Leopardi va fer una edició comentada de Petrarca perquè Petrarca, sense comentaris, no es llegeix. I no podem oblidar que Leopardi és un poeta, un literat, no un erudit perepunyetes. Corella, com molts altres, n'ha patit. Tota literatura antiga té una dimensió històrica que el lector d'ara desconeix.

Stefano Maria Cingolani (Roma, 1956), premi Joan Fuster per l'assaig 'Joan Rofs de Corella. La importància de dir-se honest'. Ha estat professor visitant de literatura catalana medieval a la Universitat de Barcelona.

Lluís Bonada

El mestre de dibuix

Angeles Gardella

La història d'Agnès, filla d'una família benestant i conservadora, i Nazari, el seu professor de dibuix, un jove idealista i anarquista. A la Barcelona de començament de segle, els dos joves estableixen una relació amorosa que topa amb una societat hostil.

Edicions 62
"El Balanci", 322

Llorenç Villalonga i el seu món

Jaume Pomar

Aquest llibre de Jaume Pomar (estudis i biògraf de l'autor de *Mort de dama*) va néixer amb la voluntat d'aprofitar el centenari de l'escriptor per incrementar el coneixement col·lectiu sobre Llorenç Villalonga i el seu món.

Di7 Grup d'Edició

Diccionari de la mala llet

Victor Alba

Segona edició d'un llibre divertit. Presentat com un diccionari, el llibre passa revista, amb mala llet, als temes i autors que han estat, i són, protagonistes d'aquest segle.

Laertes